УДК 656.073.43

ЧОРНОМОРСЬКА ІНІЦІАТИВА ТА ЗМІНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ТОРГІВЛІ ЗЕРНОМ

BLACK SEA INITIATIVE AND CHANGES IN THE WORDL GRAIN TRADE MARKET

Канд. техн. наук Д.М. Решетков, докт. техн. наук Ю.О. Коскіна
Одеський національний морський університет (м. Одеса)

D.M. Reshetkov, PhD (Tech.), Yu.O. Koskina, Dr. (Tech.)
Odesa National Maritime University (Odesa)

Україна та рф є глобальними гравцями на ринках зерна та агропродовольчої продукції і до війни, яка розпочалась 2022 р., були значними постачальниками пшениці, кукурудзи, ячменю, ріпаку, соняшникової олії та насіння для багатьох країн, що розвиваються, та є цілком залежними від імпорту продовольства. Зокрема, 2018-2022 рр. 32% загального обсягу імпорту африканської пшениці припадало на російську федерацію, поставки з України склали 12% [1].

Війна в Україні призвела до перебоїв у судноплавстві та перевалки вантажів портах Чорного моря; розрив в обсягах зерна, відвантаженого з українських портів, сприяв скороченню глобального обсяги торгівлі зерном на 2,6 % у 2022 р. [2].

Для стабілізації зростання світових цін на продовольство та погіршення продовольчої безпеки на тлі вже високих цін на зерно завдяки пандемії COVID-19 Організація Об'єднаних Націй виступила з Чорноморською ініціативою (BSI), що була спрямована на забезпечення безпечного експорту зерна з українських портів Чорного моря. Відповідні документи були підписані 22 липня 2022 р., а реалізація цієї ініціативи відбувалась до 17 липня 2023 р. – до моменту виходу рф з угоди. Чорноморська ініціатива включала Російську Федерацію, Туреччину та Україну та забезпечувала можливості експорту зерна та добрив з портів Великої Одеси. Вантажні судна прямували Чорним морем, уникаючи заміновані райони, а потім безпечно продовжували рух узгодженим коридором через Чорне море. Судна інспектувались групою представників російської федерації, Туреччини, України та ООН.

Протягом року функціонування Чорноморської ініціативи було експортовано майже 33 млн. т різних продовольчих товарів, включаючи кукурудзу, пшеницю, соняшникову продукцію, ячмінь, сою та ріпаку та 725 тис. т гуманітарної продовольчої допомоги – до регіонів, які стикаються з гострою продовольчою безпекою; майже 60% поставок припало на країни, що розвиваються [2].

Припинення потоків торгівлі зерном коридором, визначеним Чорноморською ініціативою, у певному сенсі зменшило попит на судноплавство у регіоні та повпливало на ефективність доставки вантажів.

Наразі альтернативні маршрути включають транзит через Чорне море територіальними водами в Румунії та через порт Констанца, відправлення річкою Дунай і залізничним сполученням через Республіку Молдова. Ці альтернативні варіанти вочевидь призвели до зростання транспортних витрат та сприяють продовженню змін у моделях торгівлі зерном.

Такі зміни добре ілюструється прикладом африканських країн. Імпорт зерна з України має вирішальне значення для продовольчої безпеки багатьох країн регіону. Зниження імпорту майже на 15% з України у 2022 р. змусило ці економіки адаптувати свої моделі імпортних поставок до вимог ситуації, що склалась. Єгипет, наприклад, впорався з падінням пшениці на 81% імпорту з України протягом перших восьми місяців війни шляхом заміни джерела імпорту на Сполучені Штати та Європейський Союз; Ефіопія замінила втрату поставок пшениці з Російської Федерації та України з поставками з США та Аргентини [2].

[1] Коскіна Ю.О. Сучасний стан транспортного забезпечення морського експорту України. Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Транспортні системи і технології», 2019. Вип. 33. Т.2. С. 145-155.
[2] Review of Maritime Transport´2023. Towards the green and just transition. United Nations publication issued by the United Nations Conference on Trade and Development. Geneva. 126 p.

УДК 656.225

IMPROVEMENT OF THE ORGANIZATION OF RAILWAY TRANSPORTATION OF GRAIN CARGO

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ЗЕРНОВИХ ВАНТАЖІВ

H. Baulina, PhD (Tech.), master's students P. Sulyk, B. Orlov
Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

канд. техн. наук Г.С. Бауліна, магістранти П.М. Сулик, Б.А. Орлов
Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

The development of the Ukrainian economy depends on the ability of enterprises to compete on the international market. One of the key products offered by the economy of Ukraine today is grain cargo. The grain industry is the basis and source of sustainable development of the country's agricultural sector and agricultural exports. At the moment, rail transport is considered the most popular option for grain transportation, the use of which allows you to optimize costs per ton of transported cargo. It is obvious that the transportation of grain cargoes is one of the promising and profitable transportations for JSC "Ukrzaliznytsia". In this context, an important task is the development of the railway transport system in order to ensure the necessary capacity for the transportation of grain cargoes with the minimization of costs.